

Sijsjes

door Ger Bogaers

Het sijsje kennen we allemaal als een algemene doortrekker in herfst en voorjaar en, in kleiner aantal, als overwinteraar in onze gebieden.

Met onophoudelijke schrille roepjes vliegen ze in kleine of grote groepen vooral op die plaatsen, waar veel elzen staan. Elzeproppen vormen in de winter een geliefd voedsel voor de sijsjes. Maar in het

begin van het trekseizoen, als de zaden van de els nog niet rijp zijn, versmaden ze berkezaaden zeker niet.

Verder trekkend naar het zuiden zag ik ze druk foeragerend hangen aan de zaadbolletjes van platanen. In hun broedgebied echter, de sparrebossen van Noord-, Oost- en Centraal Europa, zijn de zaden van

Sijs op zwarte els
Tekening: Piers Hayman

de sparrekegels het hoofdvoedsel. Afhankelijk van de grootte van de zaadproduktie van de sparren en het broedresultaat van de sijsjes komen van jaar tot jaar zeer verschillende aantallen sijsjes tot trekken. Sommige winters zien we hier bijna geen sijsen, andere jaren zijn ze er in enorme aantallen en in grote vluchten, vaak in gezelschap van barmsijsjes.

We spreken dan van een invasie. In de meeste jaren echter zien we in september-oktober in elzenbroekbossen groepjes sijsen foerageren of rondvliegen, die dan in november voor een deel weer verdwenen zijn, doorgetrokken naar zuidelijker streken. In februari-maart komt dan weer een opleving: de terugtrek. In april zelfs kunnen we nog hier en daar sijsjes horen.

Tot broeden komen ze in ons land slechts zelden. Opmerkelijk is dat dat vaak in stadsparken en tuinen is, dus afwijkend van hun normale biotoop. Zouden het dan mogelijk ontsnapte kooivogels zijn die tot broeden komen? Want nog steeds worden jaarlijks duizenden sijsen illegaal gevangen en opgekooid. Overigens komen op de Veluwe elk jaar, in toenemend aantal, de sijsjes tot broeden en dat is dan meer in overeenstemming met hun biotoop: naalddhout.

Het broeden van sijsen is trouwens erg moeilijk vast te stellen. Zelden is er sprake van gevonden nesten of nestbouwende vogels, terwijl maart- en aprilwaarnemingen nog late doortrekkers kunnen zijn. En in juni komen in sommige jaren de jonge vogels al vanuit het noorden in onze streken.

In ons land werden tot en met 1984 in totaal zo'n 70.000 sijsjes geringd. Het aantal terugmeldingen hiervan bedroeg tot en met 1983 1139 stuks, dat is dus ruim 1½%. In vergelijking met andere kleine zangvogels is dit een vrij hoog percentage. Dat komt omdat overal veel jacht wordt gemaakt op deze nog steeds zeer geliefde vogel voor in kooi of volière. Uit de terugmeldingen blijkt dat

de herkomst van onze wintergasten voornamelijk is gelegen in Noorwegen, Zweden, Finland en de strook van Rusland die aan de kust van de Oostzee grenst. Ze trekken en zwermen uit over heel Europa, zodat de terugmeldingen van bij ons geringde vogels niet alleen uit België, Frankrijk, Spanje en Portugal komen, maar ook uit Groot-Brittannië, Duitsland, Italië en zelfs Hongarije. De verst naar het oosten gelegen terugmelding kwam uit Boedapest en dat was een door het Vogelringstation Tilburg geringde vogel! Waarschijnlijk is deze sijs in het voorjaar teruggevlogen naar zijn broedgebied in Noord-Europa en heeft hij in het volgende najaar een oostelijker trekroute gevolgd. Zodoende is de vogel in Boedapest verzeild geraakt.

Ook schuwen ze niet de zee over te vliegen: zeetrek wordt regelmatig aan onze kust waargenomen en ook zijn er enkele terugmeldingen uit Marokko en een van Malta. Zelf zag ik groepjes sijsen op Mallorca overwinteren of doortrekken.

De terugmeldingen die het Vogelringstation Tilburg ontving van de tot op heden 7255 geringde sijsen geven een beeld dat aardig aansluit op de totale landelijke gegevens. Behalve de reeds besproken terug-

melding uit Boedapest, kregen we meldingen uit Frankrijk, Spanje, Portugal, Italië, Duitsland, Groot-Brittannië, Denemarken, Noorwegen en Zweden.

Een 25-tal terugmeldingen kwamen uit België en eenzelfde aantal uit Nederland. Enkele in Duitsland en België geringde vogels werden door ons gevangen en teruggemeld. Zoals ook uit deze meldingen blijkt heeft de sijs geen vaste route of overwinteringsplaats, maar trekt, afhankelijk van voedselaanbod en klimaat, door heel West-Europa.

Literatuur

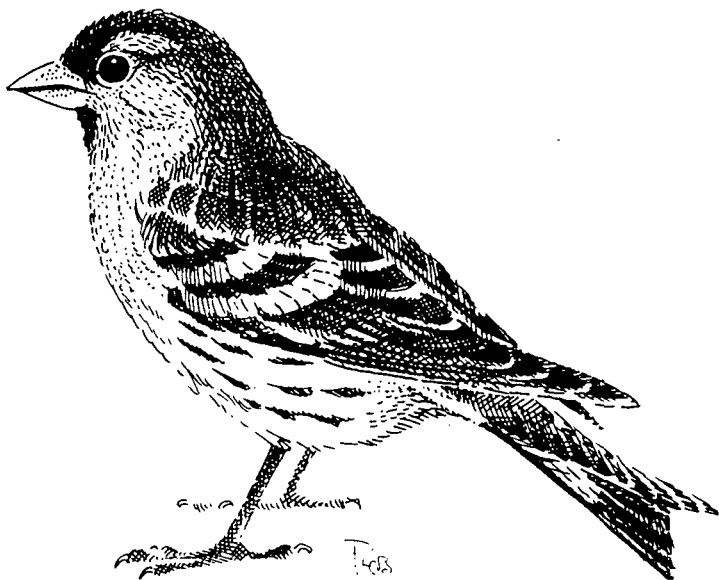
TEIXEIRA, R. M., Atlas van de Nederlandse Broedvogels.

SPEEK, B. J. en G. SPEEK, Thiemes VogeltrekAtlas. Zutphen, 1984.

SPEEK, B. J., Ringverslag Vogeltrekstation 1911-1970. Limosa 46 (3-4): 109-135.

RINGVERSLAGEN Vogelringstation Arnhem en Vogelringstation Tilburg.

(Uit De oude Ley, blad van de KNNV-afdeling Tilburg)

Sijs
Tekening: Piers Hayman